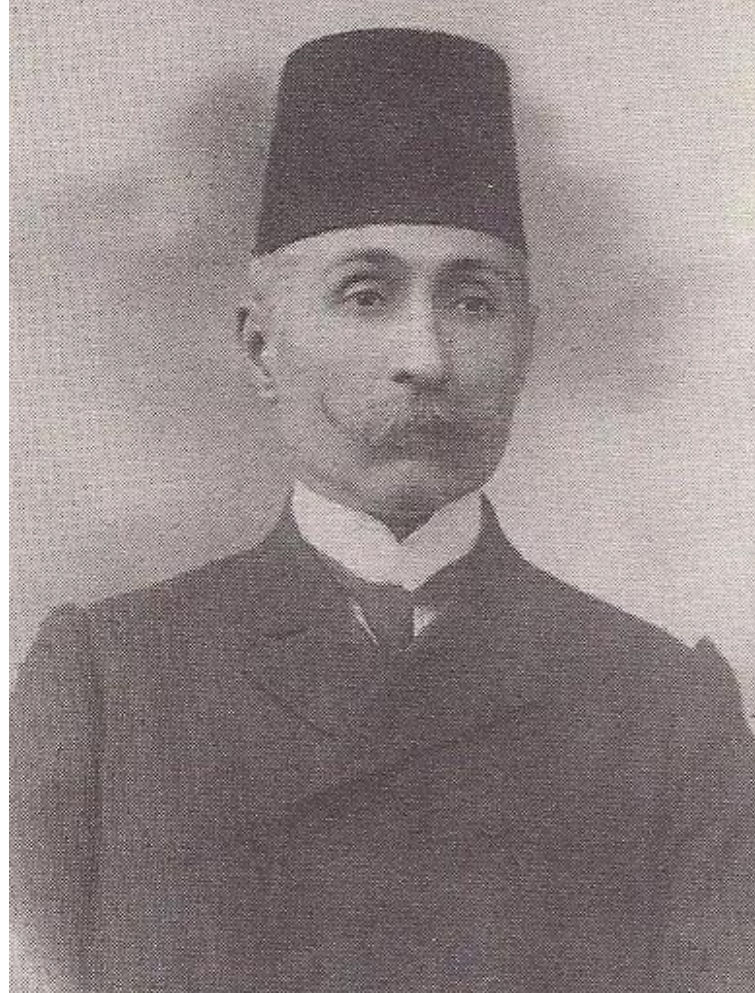

Hamit Naci Özdeş

D:Kasımpaşa, 1854 - Ö:Heybeliada, 1937

Kaynaklar

- Kendi kaleminden kısa hayat hikayesi
- Arşiv belgeleri, salnameler, Bahriye kayıtları
- Fevzi Kurtođlu, Osman Ergin, Eser Tutel
- Gazeteler, dergiler
- Aile bireylerinin ve öğrencilerinin anıları, Cemil Arıksan, Necmettin Göktalay, Nasuhi Özok, Süreyya Gürsu, Orhan Kızıldemir

Bahriye Mektebi giriř: 13 Ağustos 1871 (17 yaşında)
Bahriye Mektebi ıkış: 9 Mayıs 1877 (teğmen)

Denizcilik Hayatı (13 yıl)

- Âsâr-ı Tevfik seyr-i sefer memur yardımcısı
- Necm-i Şevket hesap memuru
- Nüvid-i Fütuh hesap memuru
- Resmo Vapuru seyr-i sefer memuru
- 22 Kasım 1880: Üsteğmen
- Necm-i Şevket seyr-i sefer memuru
- Muin-i Zafer seyr-i sefer memuru

- Bahr-i Cedit Vapuru seyr-i sefer memuru
- Mahmudiye seyr-i sefer memuru
- Mukaddime-i Şeref seyr-i sefer memuru
- Mahmudiye Bölük zabiti
- 9 Haziran 1886: Yüzbaşı (Çanakkale top istihkâmlarının kontrolü ile görevlendirilir)
- Ertuğrul seyr-i sefer memuru (çağrılır ancak irade çıkmaz)
- Hanya Vapuru seyr-i sefer memuru

Hamit Naci'nin denizci iken geçen kara hayatı (17 yıl)

- 1890/91'den itibaren 1907'ye kadar Bahriye Mektebi Muallimi :

İşarat-ı Umumiye

Topçuluk

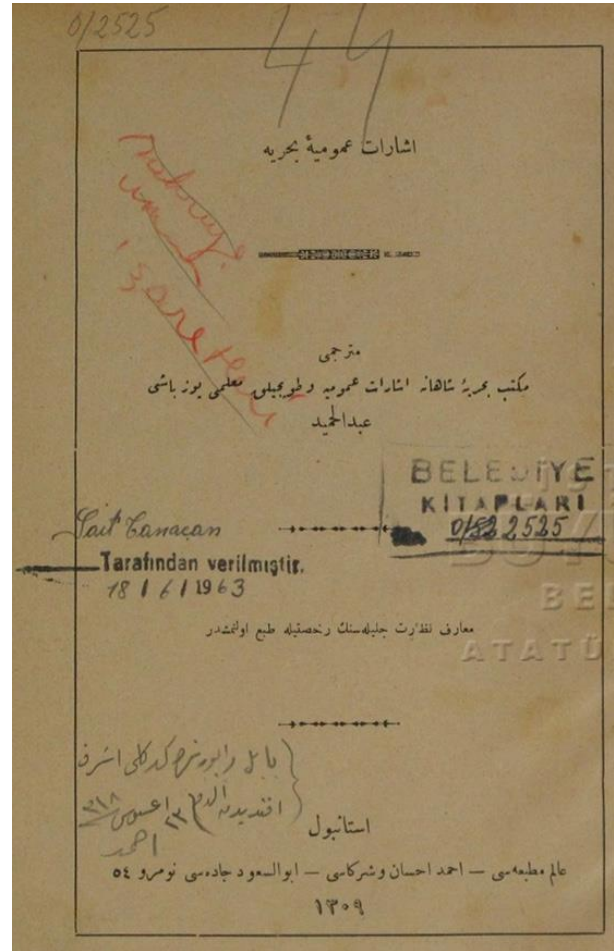
Terbiye-i Askeriye

- Aynı zamanda Leyli Tüccar Kaptan Mektebi Muallimi ve Müdürü

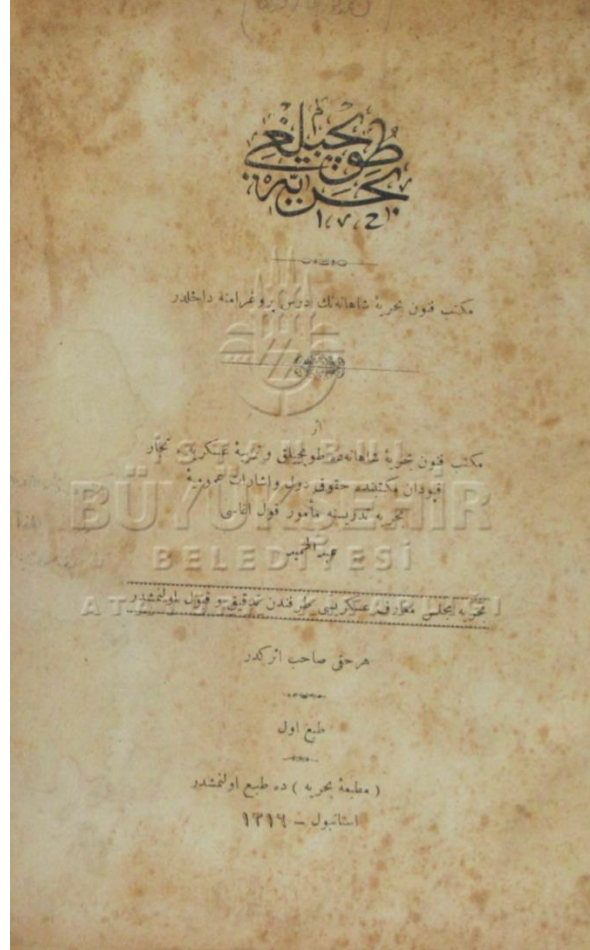
İşarat-ı Umumiye

Hukuk-ı Düvel

1893 yılında Bahriye Mektebi'nde okutulan İ̇şarat-ı Umumiye-i Bahriye kitabının tercümesini yayınladı. 1894 yılında Sol Kolağası oldu. Sanayi Madalyası ile taltif edildi.

1900 yılında Bahriye Mektebi'nde okutulan Bahriye Topçuluğu kitabını yazdı. 1904 Sağ Kolağası oldu.

Emeklilik: 13 Kasım 1907 (53 yaşında)

Dava Vekilliği ve Fen Müşavirliği

Ceride-i Bahriye'de yazılar

14 Ağustos 1908'de Tevsi-i Ticaret-i Bahriye-i Osmaniye Cemiyeti'ni kurdu. İki gazete yayın denemesi yaptı ve bir okul kurdu.

Hamit Naci'nin mühürü

31 Mart 1909 tarihinde yayımlanan Mellah Gazetesi

تورمرد ۱
چهارشنبه ۱۸ مارت سنه ۱۳۳۵
برنجی ته

صاحب و مدیری : محمد ناجی

هر خصوص ایچون منیره مرادمت اونور

عق اداامسی : قوه قوشنده حیدرآباد خان به در

درج اونشان اوراق اعاده اونجا اولان

شماره ۳۰ هر طرف ایچون ۳۰ غروشد

سجسی (۱۰) بارمرد

اعلانک فانی ارباب مرادمت فراراشدیربور

اقال ملت مطبوعی : وزیرخان تورمرد ۴۵

(مطابع ملک و ملت و بحریه احتیاطی و توسیع تجارت بحریه عثمانیه جمعیت ترقیاته خادمان)

اداره مراد	بحریه احتیاطی و توسیع تجارت بحریه عثمانیه	مؤسس بحریه عثمانیه
<p>بسم الله الرحمن الرحیم</p> <p>بیون شهابتوزک آمان و از روسی وطنستک اعماریله و طمداشلیرتک نامین منتهی ایچسون مانع ازوت حصوله کتیرکمدره اشته ملاحده ده بولده بر فکر و طمغه ششایی الله دولت عیابه مرکز ملک روسی عطا بولشان ملک بحریه نظر اعتباره آلهرق الزیاده محتاج اوله بدمر کبیجک صنعت مهربه آتون آقار اوقو دریکه لایق اولان تجارت بحریه تک توسی و ساطیق تیسرواعلان سوریه سی و اقدام کو سزورک منتظماً دوام ایلمکده</p> <p>رده ملاح و ترقی سولردن اولدینی و تریه ایله تماددن بشفه برنی دوشو تمذکی جیلهمر کوناقاسد شخصیه دن عری و غرض عوسمن بری اولهرق آتیق منفعت وطن و ملت لایمه جالبشقی و مجلس ملیتک بحریه بحریه جلدکی ملکارات و مقرراتی مفصل و موسج برنی و کلامه یازمده</p>	<p>بحریه احتیاطی و توسیع تجارت بحریه عثمانیه</p> <p>بیون آماتری کانه مقصداری وطنک سلامت و بحیاطمنده معنوق اولان فرمان عسکر لریزتک حدیدنا و زورلریده . خط بولورده تحت اصرار اون شکر می درجه فی بولان تکمل فرسا سوغولورده قریب لورده بلا آلام ایطای و طغه و خدمت ایلمکده اولد قری کورده و اولد قری ساحت و علوجانکی من ا و فضائل قومیه بی تیار بولشان عثالی حیثمنده فی درحال بو وطن یازورلرتک و یوز اوغل ارارک حایلری بحافطه شتایان اولشدر و در عقب هر طرفدن هدیه بویانده محسنا و وطن و ملتک تک ترقی و تعالیسی مقصدیه در مادتده تشکی این بحریه احتیاطی و توسیع تجارت بحریه عثمانیه جیق طرفدن و ایلماسه و حیث بحریه تک مؤسی بولان بحریه دنوی و کبلی و فن مشاوری حیدناجی تک دلالت و تشویقات خیر خواهانه سیه او جیوز قرقیدی مسدد مکمل بولک سفیندن آویلمک یایدریلهرق طابوریز قومادالنه تعیین بیوز بلان ارکان حرب قول امانی مقصدیکه بالتسایم طابوریز کوندرلش و بوگون مواجهد مزده بو وطن قهرمانلریته دایمده یلوق جهنک بادی شکر ای اولمشدر . بز . طابوریزک امرای و جهت ضاعالی دخی جهنک . بو حیث کارانه</p>	<p>۳۱ کون لای سنه ۱۳۳۵</p> <p>شرکت بحریه عثمانیه مؤسسلرینک نظر جیتریه</p> <p>شرکت بحریه عثمانیه پیش بش بیگ لریا ایله تشکی ایش و بوسرمایه مؤسسلر طرفدن نه سورته و زنده و بولده صرف ایلمکده . اداره حاضره کیملورده هیئت سابقه دن اکثر بی موجود اولدینی حاده سرمایه نه سورته تسلیم آلمشدر .</p> <p>شرکت مذکورده ایچون مسایه تونان و یوزور قیج بیگ ایزایه مان اولش و یوزوریز هانکی فریقهدن آغش و اهل خیره کیملر ایش و اولدورده اولاد و اولدورده کیملر کیدوب بازار قنده بو ایش و اهل خیره بولسانلرک بو جهته اقتدارلری مین بحریه نظر استندن شادانه لری وارمرد ؟</p> <p>شرکت بحریه عثمانیه شرکت بحریه عثمانیه آقیاسه اداره ایلمکچکی در عهده ایلمکچکی حاده</p>

26 Ocak 1912'de yayınlanan Gemici Gazetesi

115

12 كانون ثاني 1330

نومبر ۱ - ۶ سفر الحيره ۱۳۳۰

بجسته

صاحب انتشار و مدير مسئول
محمد نايبي

علی اارمسی :

قوله نویسنده (چیل خان)

دوچ و قیام اویاق ایاده اولتاز.

سختیسی (۱۰) پارموره.

سر محمدری علی رضا سہانی

آیوہ بدانی

سنه لکڑا (۲۰) فرہ شدہ.

امور تجروریہ و ادارہ ایجنون

مدیر مشورہ مراجب اولدوز

نعتب ایادیکنز مسلکۃ افق ایڈن

آکارہ حیفہ لبریز آچیدہ

۵۹۵

هر شیدان سخت و باشلوجه توسیع تجارت بحریہ غنایہ جیبیلہ ملی تجارت بحریہ قوردان و جرجنی مکتبتک ترقیاتہ خادم ہفتالی جردہدہ

کیمی کیسی

بودہ انقلاب علمیاتک بر حصول نوییدہ، کیمی و شریطیتیک اوجنی سالی اولخیرتہ دودرہ طور ایڈور، طاعتندہ مومم یک اویاوسوز قرائی شیبی بو کونورہ او قسدر لایسک بر سرکوبہ مہنکہ ال اونی بر جزو فردن ال نیوک برحولایہ قدر بتون کاتبہ معنیہ، حدیثہ سکفریہ شیبی او قسدر قایین، دریا او قدر تلاطمکہ فرمہ استادہ کھسز، دکورہ و جناسز حرکت قایل دکل ا ہ یلم اوردہ کنڈی قولالین، اجمارک سطح سکون آردنہ کم اولسہ سواریک ایڈر، معرفت فرہ سوزیک طیش دکوزارک ماوتاند نشاہ تا اولدی زمالوردہ کنی حسن ادارہ ایلی مہمانہ یزم فوجہ ملاح ہم تئوریک ہم براتیک بر قیداندہ.

بالکوز تأسف اییادہجیک بر شی وارسہ زوالی خارقہ خدمتہ رندن برہ ککی بر زمین تعلق برہ میساق! اینہ بھائیوہ ات بولوردہ میدان بولورہ، نہ یایی طالعنہ کوسونورہ ششمیک اولویہ ادارہ و دجا مکملیکندہ وجودیزر اولسہ جالیشین، توسط اینین، یک قصورہ ناقص اولورسہ عظیمزہ بو قدر ایڑکی گاملی ایڈی یومہ ویدم بز، یکرمشی قرن مدینہ، عسکرک کیمورک وجودہ کنیدیکی بر بین افغان آرمندہ کنڈیسی بولش بر ماتہ، عیب دکل آ، یکرمشی عصر خرابیار ایجنون ششم بر لوجہ تکمل ایسہ بز شرق قریب موطارینک تعالیسہدہ رنگین

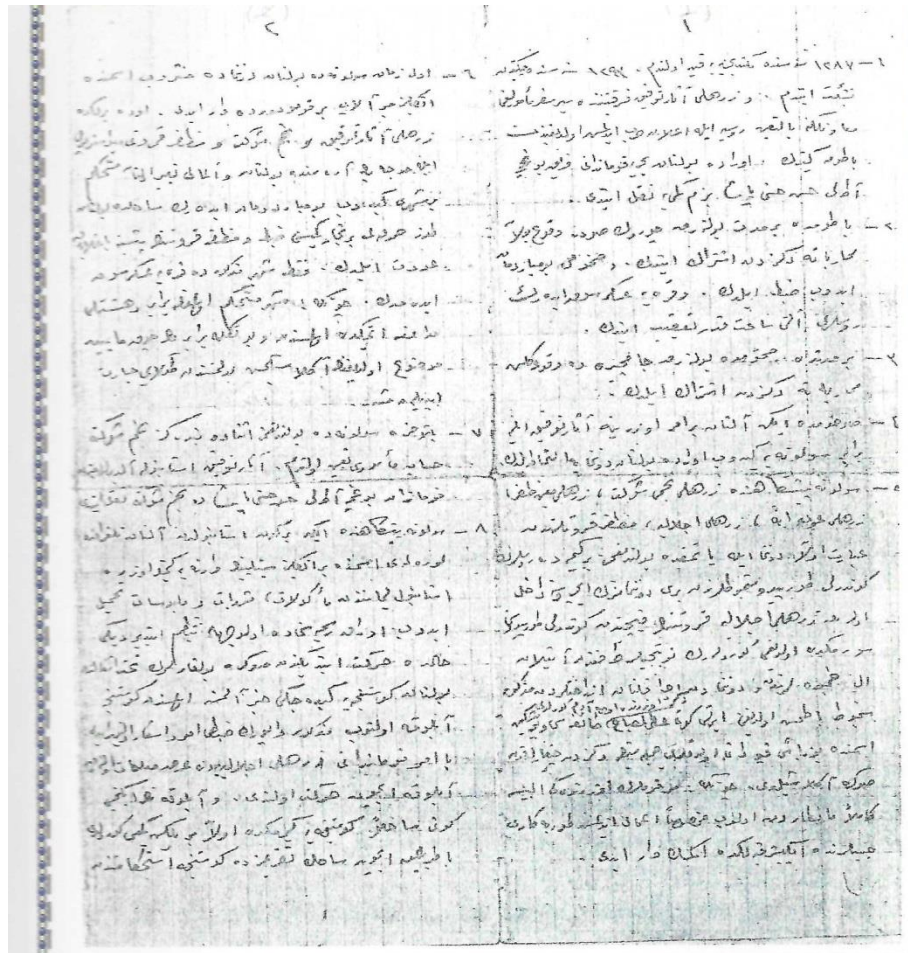
بر ایڈنا اولسون، ششم شریک تاریخ تراکی اراق ماشیلرک تأسف سالیئہ ماوشدہ، فاناً ماشی حاک خالدہ اشقبالیہ مادری دکل! ایستہ او ماشیل دورک ہوج و امرجی! حاجزک سولوردہ سبزی آرقہ اشقی شوی معرفتہ! شندی، بیوی، ایستہ باگوز برات عصریق لایونیک منلکک و شامہ بندازہ قورن دور مزارانی دور قدر معاک چشیرہ، طاعتک آہن و غدیرتہ علی طریق الاشک جادانی اتفاق ایچی لازمکوسہ ہج شیبی بوق کہ ہاندہ یوم خلیج نشین کول بولورمہ، حاصل وراثت ایتورک ہاشتری کولارہ قدرہو قوندوران بز شمرات بو تأسف دن و بز کولک عضول اولدی ایجنون آکال و تنظیمہدہ یازین ایز کولہ میسر اارمسی.

زمان اسنہ آجولر کستور اکیپوری کہ وقیہ کولری دولہ اینہ یکتاھن بر کچہدہ برآ بلان اناگریہ ایڈورک تاریخ غلشہ جیورس عقول بر حقیتہ عظمت دھا علاوه ایڈن از فوجہ فاعک احتشامک بحریہ سنہ جلولک اولان قسم یاشا وکرنہدہ بنہ عین دولک سفای اوتوز بو قدر سنہ حکوم تصح اولسون! کم امید ایڈدی کہ وقیہ وپہ قورزیہ قدر - دہشت انکیز سلطوت اولان فوجہ بر دولت منظمک برستاتک ال پاراق بر تأسفی تنکول ایڈن مات و سبی بردن برہ بلان ہجوم اولسوندہ عیڑا یوسون عیوم مدافقہ قالسون برآدہ ایچی بر آوج... غنظنرک سایہ جناحہ سالیین!

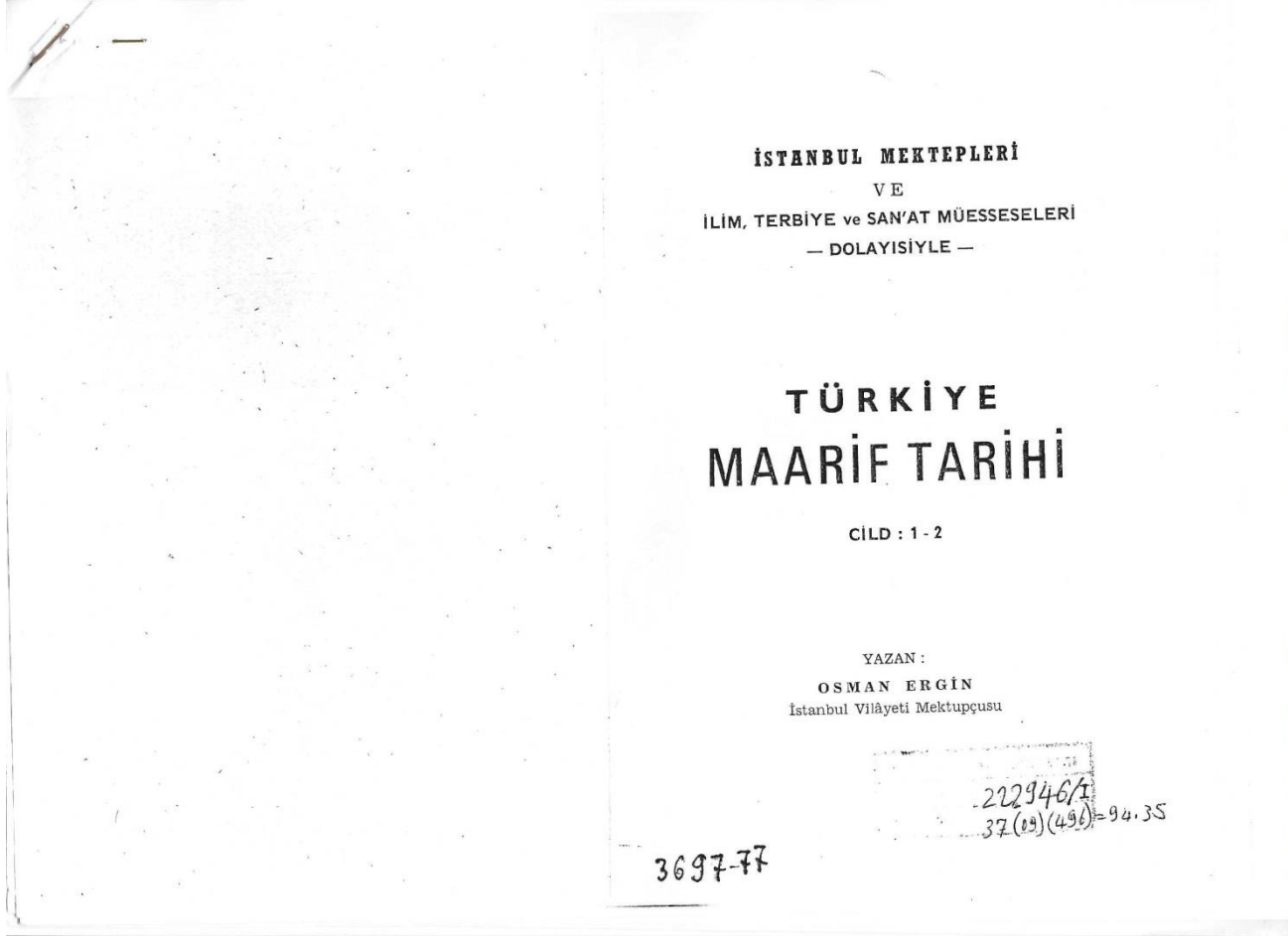
کیمک خاطرتہ کیدی کہ بر زمانہ نیک آمرالری لایئزہدہ حقائق قہہ دوجار ادہرک جہوریقی یایا و ایجاشیاتک آشوش حایتہ قدر قولاندن، غریک تلمذال قدراسہ اولوتیز بر درس انبیاء و بریکندکویک عیر سینگ یاشندن اینہ آزادہ زوات کالان حاکیت مطلقہ سی احراز ایڈن بلاروس کن بر شریعتک قولمادا اشیک شانی و تاس و کون زون، پورڈا احکاماتک تکدیری قارشیندہ جیور سکوت اولسون!

آک ایچوندرکہ یوم کیمی یازماتہ، محیطہ جوق چالشلی حتی اوردجہدہ کی کن ارارسہ سی دعیونندہ قورن شیری بیہ تجاوز ایلی کچیزدن بری اومارم چوبک و طیفاسہ پاک مقدمہ، طبعیہ جوق سویرم شخصیاکہ فضول شیلرہ هیچ انتظامی سوزم، شرقین غربہ قدر تقییب ایڈسکی خطہ حرکت، ددغورلق و حقیقتدر، کیمی تالیہ مسائل برکسی، خطایندر، مسلکی، سیر و حرکتی حدود دکلدہ، کنڈیسی منک سرست مستابر خطی ای ایجنون ہلہ دیار افکارک تحدیددن هیچ خوشاشناس ہر حال وکارہ امتدالہ اوتوز، فوجہ ملاح یک ہزار آنتاور، کندیسک بلکر بحری دکل علمی، سیاسی، ادبی، فن و ترقی دہ وار، لکن بیوم ہیندہدہ مسلک امتدالوجوسن تصدیق حقیقی، قانونہ اعطای ایڈن برافاز، کیمی ہر شی کورہ، مناسب بلورسہ کوردکی شیلر حقدہ مطالعہدن چکتور فقط امین

Okulun açılış yılını Hamit Naci kendi el yazısıyla belirlemiştir

Rumi 1325 yılı nasıl yorumlanmış

1325/1909 oldu

13. KAPTAN VE ÇARŞI MEKTEBİ

1286 (1870) ?

Tarihçi Lûtfi Efendi 1286 (1870) te Galata'da Perşembe Pazarında Arap Camii içinde yeni bir bina yaptırılarak muvakkaten Kaptan Mektebi ittihaz olunduğunu yazar. Fakat başka hiçbir izahat vermez. Ve ondan başka bir eserde bu mektebin izine, geçirdiği terakki ve tekâmül safhalarına rastgelinmez. Bu mektep devam etmiş mi, etmemiş mi? O da belli değildir.

Fakat 22 Teşrinisani 1300 (1884) tarihli bir tezkereî samiyeye göre : 4 Aralık 1884

«Seyrisefaine ait olan fünunî bahriyenin tamimi tahsiliyle ahadi tebaai devleti aliyyeden dahi sefaini ticariye için kaptanlar yetiştirilmek ve temini seyrisefain, tevsi ve teksiri ticareti bahriye eylemek üzere bir mektep açıldığı gibi sahiller ahalisine bir kolaylık olmak için de Bartın, Ünye, Sakız, Beyrut, Girit, Trablusgarp, Preveze, Cidde ve Basra gibi yerlerde başkaca birer kaptan mektebi açılacaktı.

Bu karar üzerine biri Heybeliada'da Bahriye mektebinin içinde ayrılan yerde ve o mektebin idaresi altında yatılı; ötekisi Azapkapı'da Havuzlar arkasındaki kârgir binalarda yatısız olmak üzere İstanbul'da iki mektep açıldığı gibi sahiller ahalisine bir kolaylık olmak için de Bartın, Ünye, Sakız, Beyrut, Girit, Trablusgarp, Preveze, Cidde ve Basra gibi yerlerde başkaca birer Kaptan Mektebi açılacaktı.

İstanbul'dan başka yerlerdeki mekteplerin açıldığına ihtimal verilemez. Bu evvelâ bir bütçe meselesidir. O müsait olsa da muallim ve mütehasıs meselesidir. Bu düşünce ile hükmedilir ki bu mekteplerin hiçbirisi açılmamıştır. Bu mektepler açılmış olsaydı oralarından çıkacaklar İstanbul'a gelerek İstanbul Kaptan mektebindeki programa göre imtihan verecekler, muvaffak olurlarsa şahadetname alacaklar; olmazlarsa müstahak oldukları sınıfa kabul edilerek burada tahsillerini tamamlıyacaklardı.

Yatısız Kaptan mektebinin açılışı sebebine gelince :

«Kaptanlık edenlerin çoğunun seyrüsefer esnasında yapılması lâ-

zım gelen fenni ve bahri muameleleri bilmedikleri için bazı mevsimlerde bahri muhataralara duçar olarak bu yüzden de ticareti bahriyeye sekte âriz olduğundan leyli mektepten lüzumu kadar şahadetnameli kaptan yetişinceye kadar mevcut kaptanların mümkün mertebe islahı hallerine devam olunmak» kaydıyla açıldığı, binaenaleyh muvakkat, hattâ kurs mahiyetinde olduğu anlaşılır.

Bahriye Mektebi içindeki kaptan mektebinin tedris müddeti dört sene idi. Mektebe Rüşdiye tahsili görmüş olanlar almırdı. Programı buna mahsus olan nizamnamede gösterilmiştir. [1]

Askeri Bahriye mektebinde yabancı dillerden İngilizce mecburi olarak okutulmasına karşı bu mektepte de Fransızca mecburi ve Rumca ihtiyari olarak okutulacaktı.

Kaptan mektebinden çıkanlar idarei mahsus ve Şirketi Hayriye ile tüccar vapurlarında bir müddet hesap memurluk ve yazıcılık ve Ak ve Karadeniz Boğazları dışarısında muhtelif limanlara seyrüsefer ettikten sonra Erkânıharbiyei Bahriye dairesinde imtihanla ehliyeti anlaşırsa ikinci sınıf kaptan şahadetnamesi alacaklar ve bu şahadetname ile iki sene kadar kaptanlık yaptıktan sonra yine Erkânıharbiyei Bahriye'de imtihan olunarak iktidarı görülürse birinci sınıf kaptanlığa çıkarılıp yine eskisi gibi kaptanlık yapabilecekleri gibi bahis geçen yerlerde açılacak kaptan mekteplerinde Hocalık, donanmada kılavuzluk, hükümet gemilerinde kaptanlık ve sahil şehirlerde liman reisliği yapabileceklerdi. Şu kadar var ki bu sivil kaptanlar bu hizmetlerde bulunduğu müddetçe bahriye sağ kolağalarına mahsus maaş ve muayyenatı alabileceklerdi.

Azapkapı'daki mektep muvakkat bir kurs mahiyetinde olmakla beraber uzun müddet yaşamıştır.

Sultan Abdülâziz devrinde Bahriye mektebinin derhaneleriyle vapur işkelesi arasındaki meydan üzerine tahtadan büyük bir hünkâr köşkü yapılmıştı. Padişah mektebe geldiği zaman burada istirahat edecekti.

Kaptan Mektebi 1305 (1887) de boş duran bu binaya taşınarak (1904) e kadar burada kaldı. O tarihte kaptan mektebi talebesi Bahriye Mektebine kalbedildi.

Bahriye'deki Mektebin de 1323 (1907) de kapatıldığı görülüyor. 1325 (1909) da Hamit Naci tarafından hususî bir mektep halin-

[1] Zeyli distur. sayı 4. sayfa: 321.

de Azapkapı'da eski binada tekrar açılıyor. Ve Millî Ticareti Bahriye Kaptan ve Çarşığı Mektebi adını alıyor biraz sonra oradan çıkarılarak Galata'da Yüksek Kaldırım'da bir binaya taşınıyor, 1326 (1910) da Azapkapı'ya geliyor ve 1329 (1913) te Uskûdar'a kaldırılıyor. Bu sıralarda mektep Maarif Nezaretine bağlanıyor, nihayet 1927 de bugün bulunduğu Ortaköy'deki Fer'iyye sarayı binasına yerleşiyor, Yüksek Deniz Mektebi adını alıyor. Ve 1928 de idaresi İktisat Vekâletine bağlanıyor, iki sene kadar yatısız şekilde idare ediliyor, 1930 da yatılı oluyor. 1984 senesine kadar ikisi tali ve ikisi yüksek olmak üzere dört sınıftan ibaret bulunuyor. Tali sınıflarına lisenin dokuzuncu sınıfından talebe alındığına göre bu mektepte lisenin on ve on birinci sınıfları dersleri okutulmakta idi denilir. 1934 senesinden sonra tali kısmına bir sınıf daha eklenerek liselerin sekizinci sınıfından talebe alınmağa başlandı ve bu suretle mektep beş sınıfa çıkarıldı. Ve daha sonra yüksek kısmına da bir sınıf ilâve olunarak 3'ü lise, 3'ü yüksek sınıfları havi bir mektep haline getirildi.

Şu halde bu mektepte esas itibariyle lise tahsili verilmekle beraber haftada 17 saat Gemicilik, 12 saat Fabrika, 1 saat Makine Terifatı, 1 saat Motör, 1 saat Resmî Hattı, 1 saat Bahri Hıfzıssıhha, 6 saat Askerlik ve 16 saat te İngilizce okutulmaktadır.

Tali sınıfları bitiren talebe; sıhhi, ruhi ve bedeni kabiliyet ve heveslerine göre kaptan ve makinist olarak ayrıldıktan sonra yüksek sınıflara devam ederler. Dersler nazari ve tatbiki olarak tertip edilmiştir. Meselâ öğleden önce okutturulan herhangi bir meslek dersinin vasıtalarında tatbikatı gösterilmek suretiyle nazari dersler tatbikatiyle de kuvvetlendirilir.

Yüksek sınıflarda okutturulan haftada 18 saat seyrisefain ve kılavuzluk, 14 saat gemicilik, 16 saat fabrika, 15 saat makine ve hidrolik ve 7 saat motör gibi mesleki derslerle beraber Bahri Tarih, Tabii ve İktisadi Coğrafya, Fizik, Kimya, Askerlik, Beden Terbiyesi, Deniz Ticaret Hukuku, İktisat, İnşaiyecilik, Bahri Hıfzıssıhha, Müsellesatı Kürreviye, Tamami ve Tafazuli, Termo Dinamik, Kuvvei Tahammüliyyei ecsam dersleri de okutturulmaktadır. Mektepte şimdi yabancı dil olarak İngilizce öğretilmektedir.

Yüksek Deniz Ticaret Mektebi İktisat Vekâletinin himmetiyle ilerlemede büyük yollar almış, binası genişletilmiş ve yenilenmiş, tecrübe ve tatbikat için Ertuğrul vapuru mektep gemisi olarak verilmiştir.

Bu türlü teşvik ve himayeyi gören mektep idare ve talim heyeti;

deniz üzerinde çalışan ve ticaret filomuzda yer alan Kâtip, Telsizci, Motörcü, Elektrikçi, Güverte ve Makine Lostromoları, Yağcı, Kamarot, Kocareis gibi sınıf ve meslek erbabı için de kısa devreli birer kurs açmak arzusundadır.

Mektebe küçük tipte yeni fabrika ve laboratuvarlar yapılmıştır. Yine tatbikat için birisi Söğütli olmak üzere iki küçük vapurla on üç parça deniz nakil vasıtası tahsis olunmuştur. [2]

[2] Deniz mecmuası. Sayı 23.

ESER TUTEL 1933'te İstanbul'da doğdu. 1954'te Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi Fransız Filolojisi'ne devam ederken Türkiye Yayınevleri'nin yayımladığı *Hafta* dergisinde çalışmaya başladı. Bâb-ı Âlî'de geçen 40 yılı aşkın meslek hayatında *Son Posta*, *Akşam*, *Hür Vatan*, *Hürriyet*, *Güneş*, *Günaydın* gazeteleri ile *Hayat Ansiklopedisi* ve *Hayat* dergisinde çalıştı. *Hüğü'n'de Yıllarboynu Tarih* dergisini çıkarttı. Çok sayıda çevirisi olan Eser Tute'l'in İletişim Yayınları'nda yayımlanan Türk sivil denizcilik tarihini ele aldığı *Şirket-i Hayriye* (1994-1997) ile *Seyr-i Sefain*, *Öncesi ve Sonrası* (1997), *At ve Atçılık ile At Yarışları ve Atlı Sporlar* adlı kitapları var. *Gemiler... Süvariler... İskeleler...* denizi, gemileri ve denizcileri konu aldığı üçüncü eseridir.

ESER TUTEL

Gemiler... Süvariler... İskeleler...

İletişim Yayınları 489 • İstanbul Dizisi 12
ISBN 975-470-689-1
© 1998 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 1998, İstanbul

DIZI KAPAK TASARIMI Ümit Kıvanç
KAPAK Suat Aysu
DIZGI Remzi Abbas
UYGULAMA Çiğdem Dilbaz
DÜZELTİ Sait Kızıllırmak
KAPAK BASKISI Sena Ofset
İÇ BASKI ve CILT Şefik Matbaası

İletişim Yayınları
Klodfarer Cad. İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34400 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Fax: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

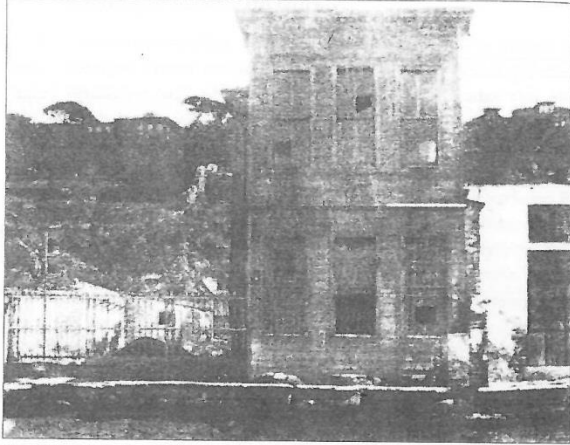
T.C. İZMİR İLİ İZMİR İLİMİ	
Kayıt No	386.2209
Kitap No	363751

i l e t i Ő i m

5228-38-380

1325 gitti 1909 kaldı

Millî Kaptan, Çarkçı Ticaret-i Âlisi, 1920'li yıllarda Kuzguncuk'taki bu eski küçük ahşap binada idi.

Önceden bu okulun müdür vekillerinden ve hocalarından olan Giresunlu Hacı Ahmedzade Abdülhamid Naci Bey, 1909'da, Azapkapı'da Millî ve Hususî Kaptan, Çarkçı Ticaret-i Mekteb-i Âlisi adıyla yeni bir okul açtı. Okulun binası sonra Galata'da Yüksekaldırım'a taşındı. Binarın elverişsiz olması nedeniyle gündüzlü olan okul, 1909'da Azapkapı'ya, sonra da 1913'te Üsküdar'da Paşalimanı'ndaki eski bir yalıya taşındı. Bu, Üsküdar iskelesinden Kuzguncuk'a doğru giderken sıralanan su depolarının, ambarların pek yakınında, dar, ince uzun çehesi olan, pembe renkli eski bir bina idi. Kitaplarında hep eski Boğaziçi'ni anlatan yazar İffet Evin, *Yaşadığım Boğaziçi* adlı kitabında, okulun nıhtımındaki bembeyaz upuzun göndere çekilen büyük bir bayrağın dalgalanışının tâ uzaklardan görüldüğünü yazar.

Okul ilk mezunlarını 1913'te verdi

Azapkapı'dayken okulun yalnız güverte bölümü vardı, öğrenim rüstiye yâni ortakoul düzeyindeydi. İlk sınıf hazırlık sınıfıydı, sonra iki yıl da-

ha okunuyordu ki, üçüncü sınıfın sonunda mezun olunuyordu. 1910-11 öğretim yılında okula bir yıl daha eklendi, ayrıca bir de makine sınıfı açıldı. 1913'te okul ilk mezunlarını verdi.

Okulda, Bahriye'den olsun, sivil öğretmenlerden olsun, hep bilgili, di-rayetli ve tecrübeli kimseler ders veriyordu. Başta okulun kurucusu ve müdürü, kolağasılığında (önyüzbaşı) emekli, Mekteb-i Bahriye-i Şâhane öğretmenlerinden Abdülhamid Naci Bey, Bahriye Mektebi öğretmenliğinden emekli Tahsin Bey, Bahriye Mektebi'nden Kolağası Enver Bey, Türkocağı İdare Müdürü hukuk öğretmeni Lütfi Bey, Bahriye Mektebi'nden Kolağası Hulki Bey, yine Bahriye Mektebi emekli öğretmenlerinden Kadri Bey, Halil Bey, Kâzım Bey ve Muallim Mektebi öğretmenlerinden Macit Bey, hepsi kendi konularında uzman kimselerdi.

Okulda hangi dersler okutuluyor?

Okutulan dersler şunlardı: Türkçe, İngilizce, Kıyı coğrafyası, Fizik, Hesap, Cebir, Hendese, Trigonometri, Deniz hukuku, Elektrik, Teorik ve uygulamalı genel işaretler, Teorik ve uygulamalı denizcilik, Navigasyon ve Kılavuzluk, Genel sağlık, Deniz ticaret hukuku, Karantina, Hidrografi ve Oşinografi, Fen, Makina, Makina resmi, Kimya, Fabrika işleri, Din dersi ve diğer bilgiler..

Okuldaki düzenli öğretim, Tedrisât-ı Bahriye Riyaseti tarafından (Deniz Kuvvetleri Öğretim Başkanlığı) takdirle karşılandı, okul müdürlüğüne bir takdimame gönderildi. Balkan Savaşı ve Birinci Dünya Savaşı dönemlerinde de, mezunların verdikleri hizmetlerden ve makina sınıfı öğrencilerinin tersanelerdeki fedakârca çalışmalarından ötürü, önce Donanma Komutanlığı'ndan sonra da Deniz Fabrikaları Müdürlüğü'nden okula takdimameler verildi. 1919-20 yıllarında okulun adı: Millî Ticaret Bahriye-i Kapudan ve Çarkçı Mekteb-i Âlisi idi. 1924-25 ders yılında adı Kapudan ve Çarkçı Mektebi olarak değiştirildi.

Bütün varlığını okulun gelişmesine adayan Abdülhamid Naci Bey, Cumhuriyet'in ilânından sonra, 1927 yılında okulu Üsküdar'dan Ortaköy'deki Feriye Sarayları adıyla anılan sultan saraylarından birine taşıdı. Bu, Çırağan Sarayı'nın hemen yanındaki, bugünkü Anadolu Deniz Meslek Lisesi'nin faaliyetini sürdürdüğü bina idi. Hamit Naci Bey, daha sonraları İstanbul Ticaret Odası'ndan aldığı yardımlarla binayı onarmak için kolları sıvadığı sıralarda 80 yaşına gelmiş bulunuyordu.

1934'te okul zaten devlette 371

1325/1909

Deri 201 Sayı: 4 Temmuz 1955

Yüksek Denizcilik Okulu ve Kurucusu Hâmit Naci bey

Necmettin GÖKTALAY

Bundan elli sene evvel babam Büyük Ada liman reisi idi. Ben de Heybeli adadaki Mektebi Bahriyenin (Şimdiki Deniz Harp Okulu) idadi birinci sınıfa talebe yetiştiren kısmına nihari olarak devam ediyordum. Akşamları evime giderken cümle kapısının yanında Sultan Aziz tarafından yaptırıldığını zannettiğim Tüccar Kaptan mektebinin önünde, o mektebin müdürü ve askeri kısmın da topçuluk hocası Hamit Naci bey resmi elbisesi ile otururdu. Ben oradan geçerken kendisini askerce selâmladığımda : "Evlât babana selâm söyle" derdi. Bu hal aynı vaziyette her akşam devam ederdi.

1320-1904 senesinde «Tüccar Kaptan Mektebi» nden çıkan kaptanlar ticaret gemilerinin çok az olmasından iş bulamayıp açıkta kaldılar Hamit Naci Bey bu hâdiseye çok üzüldü. Ne yapabilirirdi? Kendisi bir askerdi. Saltanat devrinde dardını kime anlatabilirdi? Talebe-ye gizlice talimat verdi. Padişah İkinci Abdülhamide bir istifa ile miracaatlarını, bu kadar tahsilden sonra, aç ve sefil bir vaziyette kaldıklarını bildirmelerini tavsiye etti. Dediklerini yaptılar. İradei seniye sadir oldu. Hepsî Mülâzımı sanî rütbesi ile donanmayı hümayunus alınmaları, diğer sınıfların askeri kısımlara nakli ve Mektebin

Hâmit Naci bey

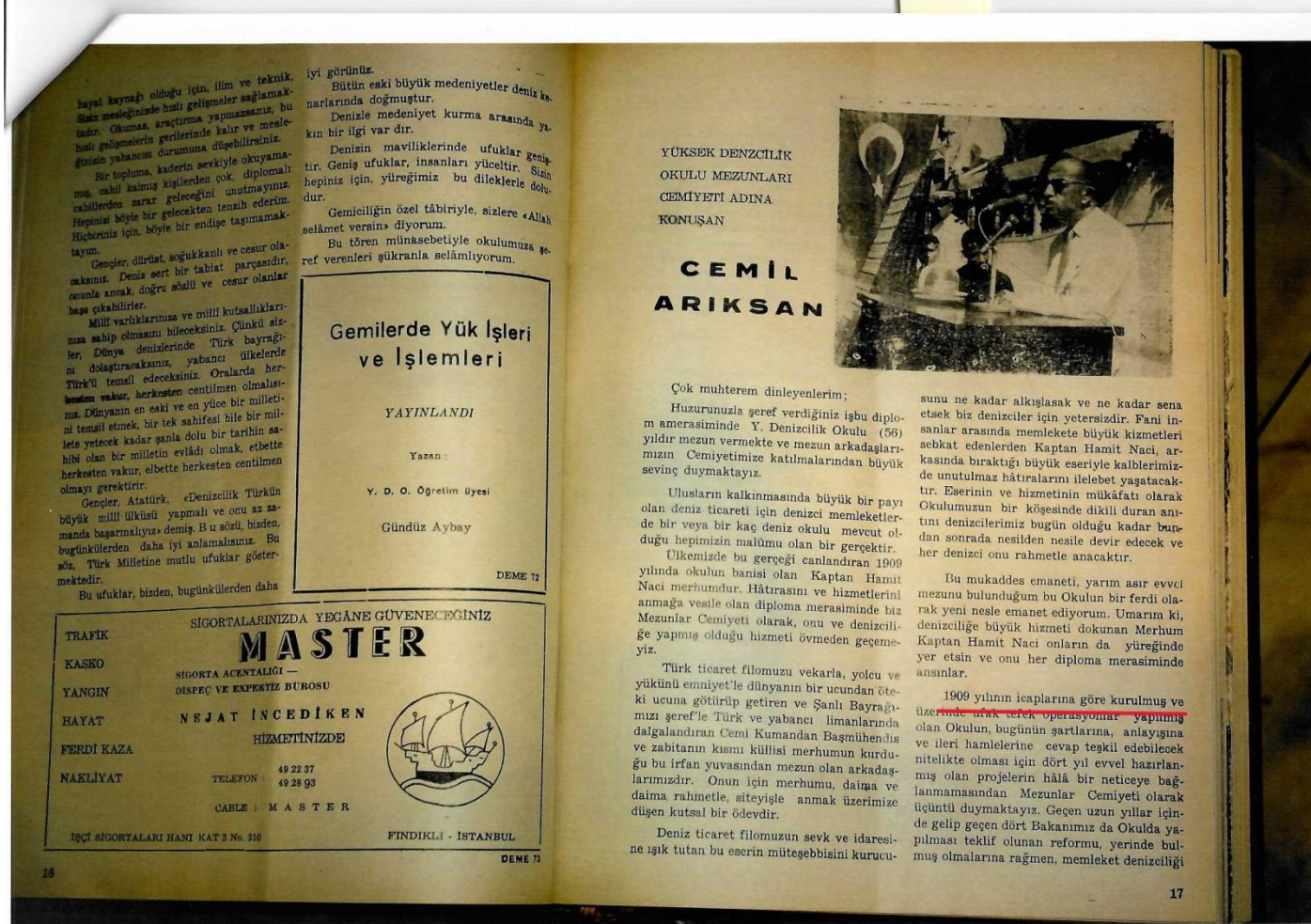
de kapanması padişahın emirleri iktizasından idi. İradei seniye aynen tatbik edildi. Hamit Naci Bey vaziyetin bu şekle düşmesinden çok üzüntü duymuştur. Aradan 4 sene geçtikten sonra 1324-1905 senesinde meşrutiyet ilân edildi. Saltanat devrinde elde donanma denemek ve harpte işe yarayabilecek esaslı gemi yoktu. Mevcut gemiler de büyük tamire ihtiyaç gösteriyordu. Mektep idarecileri ile hocalarımızın adedini pek hatırlıyamıyorsam da 500 o yakın talebe mevcudumuz vardı. Tensikat evvelâ idare âmirleri ve hocalardan başlayıp bütün elemanlar tekaüde sevkedildiler. Talebe

adedi de 500 den 80 e indirilecekti. Bizlere gelince, istifa ederek Mektepten ayrılmamız tavsiye ediliyordu. Halbuki o zamana kadar Mektepten ayrılmayı isteyen her talebe okuduğu sene başına 50 altın tazminat ödemek mecburiyetinde idi.

Bir çoklarımız istifa etti. İstifa etmeyenlerin kısmı azam da birer bahane ile Mektepten çıkarıldılar. Hamit Naci hem kendi arkadaşlarının hem de dürüst ve çalışkan talebelerinin bu hallerine bir çare aramakta idi. Ne yapmalıydı? Parası yoktu. Fakat azmi kuvvetliydi. Günler, aylar geçti. 1325-1909 hanesinde bir gün duyduk ki Hamit Naci Bey Yüksekaldırımında gayet küçük bir binada «Tüccar Kaptan Mektebi» açmıştı. Bu bina Galatadan Yüksekaldırımına çıkarken merdîvenli yokuşun bitiminde sol kolda tıftek atılan dükkâna bitişik ve hâlen yeşil boyalı 159 kapı numaralı yer olup, sağtan yapılmış bir çipa da o zamandanberi kapısında durmaktadır.

Bu mektebe ilk sene 14 talebe kaydolunmuş ve Mektebi Bahriyeden ayrılan hocalar da vazife almışlardı. İkinci sene bu miktar 250 ye yükselmış ve uzak yerlerden leyli olmak isteyen talipler çıkmıştır. Burası küçük geldiğinden Hamit Naci Bey Kasımpaşadaki e-

Mezunlar Cemiyeti Başkanı Cemil Arıksan 1956-1965

Gemilerde Yük İşleri ve İşlemleri

YAYINLANDI

Yazan :

Y. D. O. Öğretim Üyesi

Gündüz Aybay

DEME 72

TRAFİK
KASKO
YANGIN
HAYAT
FERDİ KAZA
NAKLİYAT

SİGORTALARINIZDA YEGANE GÜVENECEĞİNİZ

MASTER

SİGORTA ACENTALIGI —
DİSPEÇ VE EXPERTİZ BÜROSU

NEJAT İNCEĐKEN
HİZMETİNİZDE

TELEFON : 49 22 37
49 28 93

CABLE : M A S T E R

İŞÇİ SİGORTALARI HAT KAT 3 No. 310

FINDIKLI - İSTANBUL

DEME 73

YÜKSEK DENİZLİK
OKULU MEZUNLARI
CEMİYETİ ADINA
KONUŞAN

CEMİL ARIKSAN

Çok muhterem dinleyenlerim;

Huzurunuzla şeref verdiğiniz işbu diploma merasiminde Y. Denizcilik Okulu (56) yıldır mezun vermekte ve mezun arkadaşlarımızın Cemiyetimize katılmalarından büyük sevinç duymaktayız.

Ulusların kalkınmasında büyük bir payı olan deniz ticareti için denizci memleketlerde bir veya bir kaç deniz okulu mevcut olduğu hepimizin malûmu olan bir gerçektir.

Ülkemizde bu gerçeği canlandıran 1909 yılında okulun banisi olan Kaptan Hamit Naci merhumdur. Hâtrâsını ve hizmetlerini anmağa vesile olan diploma merasiminde biz Mezunlar Cemiyeti olarak, onu ve denizcilğe yapmış olduğu hizmeti övmeden geçemeyiz.

Türk ticaret filomuzu vekarîa, yolcu ve yükünü emniyetle dünyanın bir ucundan ötekine götürüp getiren ve Şanlı Bayrağımızı şerefle Türk ve yabancı limanlarında dalgalandıran Cemi Kumandan Başmühendis ve zabitanın kısmi küllisi merhumun kurduğu bu irfan yuvasından mezun olan arkadaşlarımızdır. Onun için merhumu, daima ve daima rahmetle, siteyişle anmak üzerimize düşen kutsal bir ödevdir.

Deniz ticaret filomuzun sevk ve idaresine ışık tutan bu eserin mütegebisini kurucu-

sunu ne kadar alkışlasak ve ne kadar sena etssek biz denizciler için yetersizdir. Fani insanlar arasında memleketi büyük hizmetleri sebat edenlerden Kaptan Hamit Naci, arkasında bıraktığı büyük eseriyile kalblerimizde unutulmaz hâtıralarını ilelebet yaşatacaktır. Eserinin ve hizmetinin mükâfâtı olarak Okulumuzun bir köşesinde dikili duran anıtını denizcilerimiz bugün olduğu kadar bundan sonrada nesilden nesile devir edecek ve her denizci onu rahmetle anacaktır.

Bu mukaddes emaneti, yarım asır evvel mezunu bulunduğum bu Okulun bir ferdi olarak yeni nesle emanet ediyorum. Umarım ki, denizcilğe büyük hizmeti dokunan Merhum Kaptan Hamit Naci onların da yüreğinde yer etsin ve onu her diploma merasiminde ansınlar.

1909 yılının icaplarına göre kurulmuş ve üzere denizcilik merkez operasyonları yapmış olan Okulun, bugünün şartlarına, anlayışına ve ileri hamlelerine cevap teşkil edebilecek nitelikte olması için dört yıl evvel hazırlanmış olan projelerin hâlâ bir neticeye bağlanmamasından Mezunlar Cemiyeti olarak üzüntü duymaktayız. Geçen uzun yıllar içinde gelip geçen dört Bakanımız da Okulda yapılması teklif olunan reformu, yerinde bulmuş olmalarına rağmen, memleket denizcilği

17

MİLLİ TİCARET-İ BAHRIYE
TÜCCAR KAPUDAN VE ÇARKÇI MEKTEBİ

1909

YÜKSEK DENİZCİLİK OKULU
DENİZCİLİK YÜKSEK OKULU
İTÜ DENİZCİLİK FAKÜLTESİ
MEZUNLARI

2004

"Deniz Kılavuzluk A.Ş." nin katkılarıyla

(MİLLİ TİCARET BAHRİYE KAPTAN
VE ÇARKÇI MEKTEBİ ALİ'Sİ)

1912-1913 MEZUNLARI

(GÜVERTE)

L Ahmet NURETTİN	L Hasan RAHMİ
L İsmail NAIL	L Atif ✓
Ali RIZA	L Nusret
L Hüseyin NEŞ'E	İsmail KALKAVAN
Necmi NURAYIR	Osman SAMİ
Seyfettin	L Sevket
L Hayrettin	L Ziyaetin SEFEROĞLU
L Kemalettin ERSOY	L Halit ŞABAN ✓
Hüseyin Nasuhi ÖZOK ✎	Serafettin

(MAKİNE)

L Necmettin GÖKALTAY ✎	İsmail Halid
Necmettin
Kamil SITKI	Mehmet HÜSEYİN ✓
İsmail SAİM	Mahmut
L Mustafa	L Kadri CEMİL
L İsmail FERİT	A. Mesrur ŞENYÜREK
L Musa KAZIM	L Hüsamettin ✓
Ali GALİP	Osman NURİ
Burhanettin ACAR	L İsmail Ruhi YARAR
İsmail Hakkı DERER	L Süleyman SEDAT ✓

1913-1914 MEZUNLARI

(GÜVERTE)

1 Ahmet SEYFETTİN	10 Atullah

2 Ömer FARUK
3 Cevdet
4 Mehmet CEMAL
5 Hüseyin HÜSREV
6 Ali RIZA
7 Abdullah NECMETTİN
8 Mahmut NECMETTİN
9 Aptullah
10 Mehmet Şevket

7 Abdullah SAMİ
12 Mehmet CEVDET
13 Mehmet SÜLEYMAN
14 Mehmet NAZMI
15 **Mehmet İhya GÖRGÜN***
16 İsmail
17 Ahmet BEDRETTİN
18 Ahmet FAHRETTİN

(MAKİNE)

Ali NİZAMETTİN
Rıza SITKI
Ali KEMAL
Mehmet HAYRİ
Mehmet ŞEVKET

Mehmet ŞÜKRÜ
Eftem
Sami
Cevad
Bahri GÜZERLER

1914-1915 MEZUNLARI

(GÜVERTE)

A. Süreyya GÖKSU
Hasan SABRİ
Emin VAHİT
* **İ. Cemil ARIKSAN**
Mehmet Refet ALIŞIK
Selahattin
M. Sakıp YILGIC
Salih AGAH

Süleyman NİHAT
M. Bahtiyar ARMA
H. Sabit AKBAŞ
Mehmet ŞERAFETTİN
Hüseyin FUAT
M. Cenân GÜLAL
O. Şevki MARMARADENİZİ
M. Esat EVİLTEKİN

(MAKİNE)

Mahmut LÜTFÜ
M. Cemal GÜCÜM
Ahmet SÜREYYA

İsmail
Abdurrahman VASİF

1915-1916 MEZUNLARI

(GÜVERTE)

Mehmet SÜLEYMAN
Mehmet AZİZ

Kahraman
Mehmet SELAHATTİN

(MAKİNE)

Salih EŞREF
Mustafa FERİT

1916-1917 MEZUNLARI

(GÜVERTE)

İsmail HAKKI
Mehmet GİYASETTİN
Ahmet ŞEVKİ
İbrahim Hadri TEKRİN
Hasan KADRİ

Ali
Bekir SITKI
Hasan REMZİ
Cemal SADETTİN

(MAKİNE)

Mehmet Bahattin BİRMAN

Türk ticaret kaptan ve makinistler cemiyeti nasıl kuruldu ve nasıl çalışıyor ?

Cemiyet müessislerinden ve deniz bankası makine uzmanı Ethem Sencer.

Cemiyet müessislerinden ve kaptan Cemiyet başkanı ve temsilcisi Deniz Mecmuası için yazan bir fiyasko ile ilgili şikâyet üzerine yazan Süreyya Gürsu.

Cemiyet ikinci reisi ve Denizaşırı İstasyon müdürü Nesih Güler

Cemiyet ikinci Reisi Kaptan Hayri Güler

Cemiyet başkanı ve Deniz Mecmuası için yazan Süreyya Gürsu.

Müessislerden ve kaptan Cemiyet başkanı ve temsilcisi Deniz Mecmuası için yazan Süreyya Gürsu.

Cemiyet müessislerinden Emurum vapuru şikâyetini Makur Çınar

Cemiyet müessislerinden Sabık kâtipi umumî ve Karadeniz hay makinesi Kazım Güner

Cemiyet müessislerinden deniz bankası makine uzmanı Ethem Sencer

Cemiyet müessislerinden Trak şubesi Kenan Uzun

Cemiyet idare heyetinden İsmail vapuru şikâyetini Kaptan Seydi Güner

Cemiyet genel idare ve temsilcisi Süreyya Gürsu

bir kurup seçti. Bunlardan başka bu cemiyeti kurmak için oldukça mühim bir paraya da ihtiyacı vardı. Arkadaşlar arasında aidat toplanarak bu işi de başaracağımızı anladıktan sonra 24.1.1934 tarihinde cemiyetin izinnamesi alınmıştır.

Ve ilk iş olarak da gerek kaptan ve gerek makinistlerden imtihana hazırlanacak arkadaşlara hususî bir kurs açıldı.

Bundan sonra bir Deniz Mecmuası çıkarması için Süreyya Gürsu'dan rica edildi.

İlk çıktığı 1.7/1934 tarihinde bir tek abonesi ve bir tek alıcısı olmayan mecmua Süreyya Gürsu'nun geceli gündüzlü meşhûr mezası ne-

ticisi olarak her gün birer daha teklîmî etmeye üzere neşriyatına devam etmektedir.

Yine 1.7/1934 tarihinde Deniz Bayramı münasebetiyle Ankara vapurunda bir kâğıt toplanıp edildi ve bu haldeyi Türkmen Kâğıdı (ŞG) Akademi tarafından yapıldı.

Cemiyet her sene için birer daha teklîmî etti, bugün ise varlığını ilâk bir mevki üzere etmiş bulunmaktadır.

Cemiyet her sene bir bağında İsmail vapuru arkadaşlarının ailelerinde odun ve kömür paralarını tedarik etmekte çenkleşen teklîmî için lüzum görülen kitap, defter ve sairer almakta ve her ödem vak'asında mecmua bir em-

Cemiyet başkanından Kaptan Burhan

Cemiyet müessislerinden ve harunlar muamelesi için kâğıt İsmail Güner

Cemiyet idare heyetinden ve Akademi vapuru şikâyetini

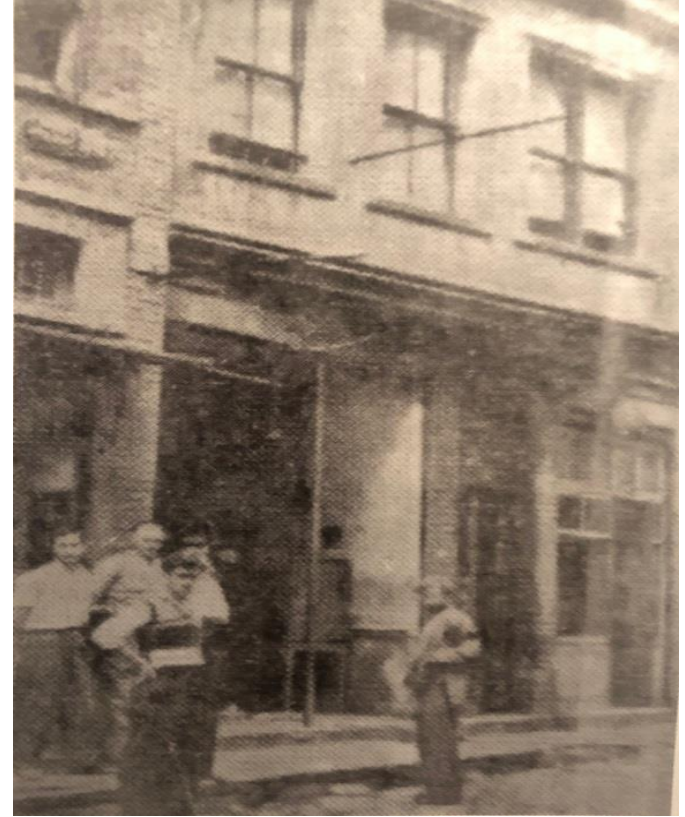

Cemiyet idare heyetinden ve Akademi vapuru şikâyetini

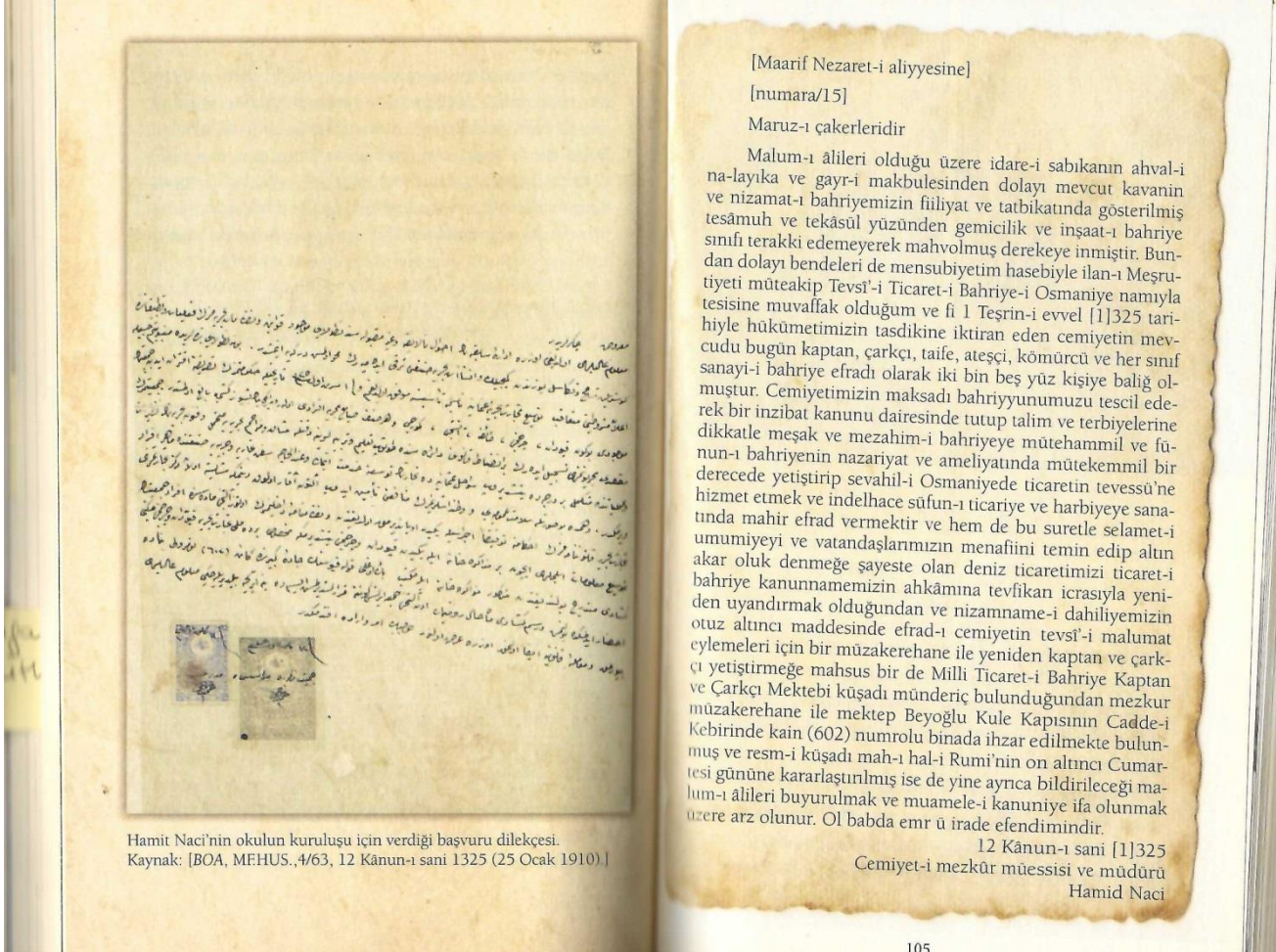
Rumi ve Miladi Takvim Farkı: 19 Kânun-ı evvel 1325 günü 1 Ocak 1910'a denk düşer

7 Şubat 1910 Milli Ticaret-i Bahriye Kaptan ve Çarkçı Mektebi açılıyor

Hamit Naci'nin 12 Kânun-ı sani 1325 (25 Ocak 1910) tarihli Maarif Nezareti'ne yazdığı dilekçe

[Maarif Nezaret-i aliyyesine]

[numara/15]

Maruz-ı çakerleridir

Malum-ı âlileri olduğu üzere idare-i sabıkanın ahval-i na-layika ve gayr-i makbulesinden dolayı mevcut kavanin ve nizamat-ı bahriyemizin fiiliyat ve tatbikatında gösterilmiş tesâmuh ve tekâsül yüzünden gemicilik ve inşaat-ı bahriye sınıfı terakki edemeyerek mahvolmuş derekeye inmiştir. Bundan dolayı bendeleri de mensubiyetim hesabıyla ilan-ı Meşrutiyeti müteakip Tevsi'-i Ticaret-i Bahriye-i Osmaniye namıyla tesisine muvaffak olduğum ve fi 1 Teşrin-i evvel [1]325 tarihyle hükümetimizin tasdikine iktiran eden cemiyetin mevcudu bugün kaptan, çarkçı, taife, ateşçi, kömürçü ve her sınıf sanayi-i bahriye efradı olarak iki bin beş yüz kişiye balığ olmuştur. Cemiyetimizin maksadı bahriyyunumuzu tescil ederek bir inzibat kanunu dairesinde tutup talim ve terbiyelerine derecede yetiştirip sevahil-i Osmaniyyede ticaretin tevessü'ne hizmet etmek ve indelhace süfun-ı ticariye ve harbiyye sanatinde mahir efrad vermektir ve hem de bu suretle selamet-i umumiyyeyi ve vatandaşlarımızın menafiini temin edip altın akar oluk denmeğe şâyeste olan deniz ticaretimizi ticaret-i bahriye kanunnamemizin ahkâmına tevfiakan icrasıyla yeniden uyandırmak olduğundan ve nizamname-i dahiliyemizin otuz altıncı maddesinde efrad-ı cemiyetin tevsi'-i malumat eylemeleri için bir müzakerehane ile yeniden kaptan ve çarkçı yetiştirmeye mahsus bir de Milli Ticaret-i Bahriye Kaptan ve Çarkçı Mektebi küşadı münderiç bulunduğundan mezkur müzakerehane ile mektep Beyoğlu Kule Kapısının Cadde-i Kebirinde kain (602) numarolu binada ihzar edilmekte bulunmuş ve resm-i küşadı mah-ı hal-i Rumi'nin on altıncı Cumar-tesî gününe kararlaştırılmış ise de yine ayrıca bildirileceği malum-ı âlileri buyurulmak ve muamele-i kanuniye ifa olunmak üzere arz olunur. Ol babda emr ü irade efendimindir.

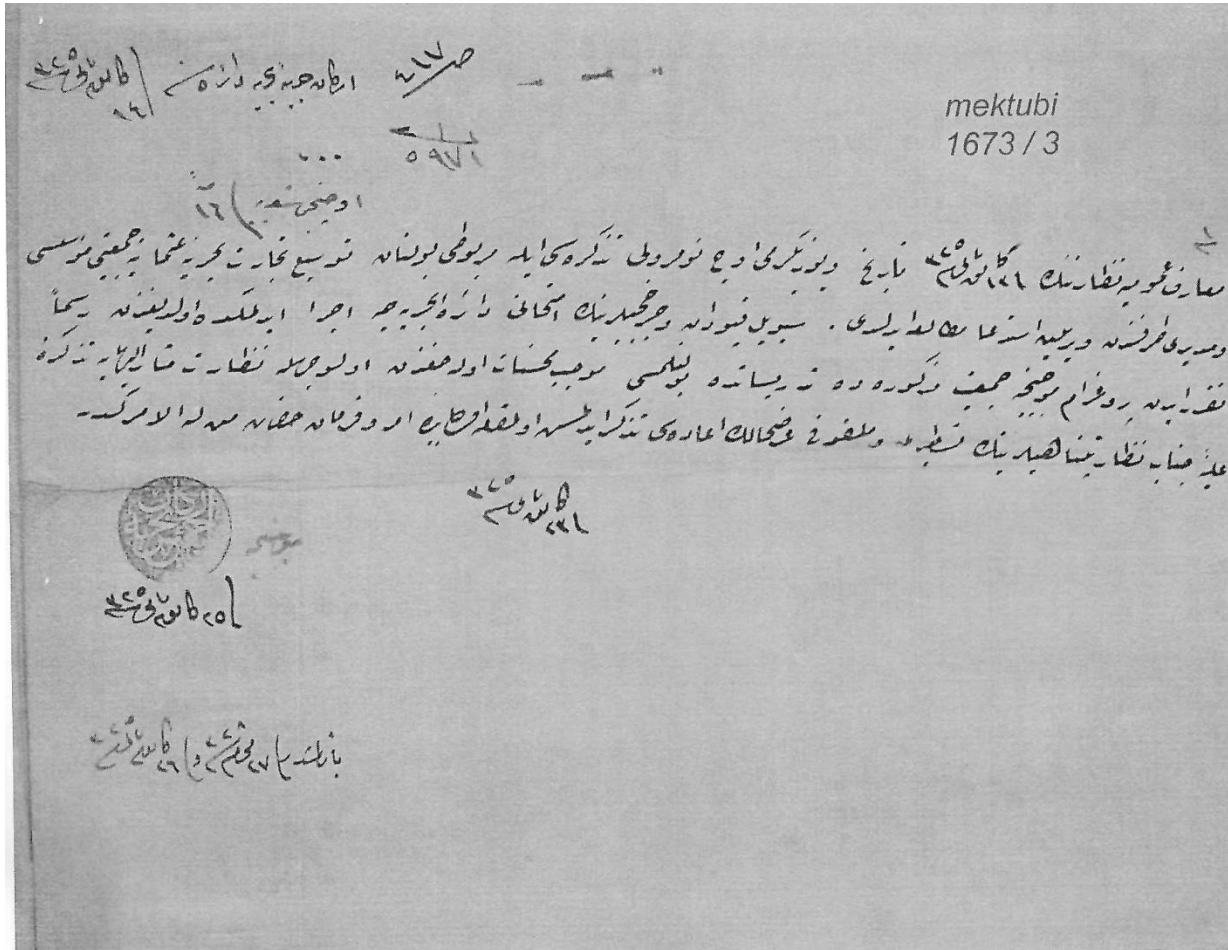
12 Kânun-ı sani [1]325

Cemiyet-i mezkûr müessisi ve müdürü
Hamid Naci

Hamit Naci'nin okulun kuruluşu için verdiği başvuru dilekçesi.

Kaynak: [BOA, MEHUS.,4/63, 12 Kânun-ı sani 1325 (25 Ocak 1910).]

Bu dilekçeyi Maarif Nezareti, Bahriye Nezareti'ne iletiyor. 23 Kânun-ı sani 1325'te (5 Şubat 1910) uygundur cevabı geliyor.

Denizcilik

MART - NISAN 2009 | İKİ AYDA BİR YAYIMLANIR | ISSN 1308-8829

42

dergisi

Karadeniz ve İzmir srat postaları,
Üç silahorlar...
ORDU, TRABZON, GİRESUN

Srat Felaket, Sabir Selamet,
Mehmet Vapuru, Allah'a Emanet

Dramatik Bir Hikaye;
Pendik-Sulzer Motor Fabrikası

Su Altı Teknolojileri Konusunda
Ne Kadar Bilgiliyiz?

M/V Marmara Vapuru

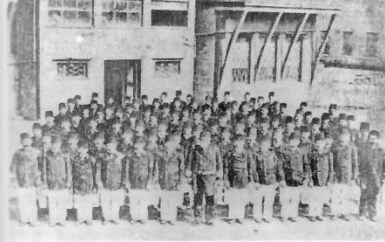
Bu sayıda dosya konumuz:

Leyli Tüccar Kaptan Mektebi'nden İTÜ Denizcilik Fakültesi'ne

Cemalettin Yavaşca'nın makalesi

37

Birinci sınıf öğrencileri bir arada.

Öğrenci yurt ve aşevleri kanunu ile yatılı durumu kaldırılan Yüksek Denizcilik Okulu, tekrar yatılı hale konulmuştur.”

1953 yılında okulda iki yıl süreli bir limancılık şubesi açılmış ve 1956 yılında kapatılmıştır.

1976 yılında dört yıl süreli Ulaştırma-İşletme bölümü açılmıştır.

1976 yılında yatılılık kaldırılmış ve okul gündüzlü hale getirilmiştir.

18/8/1981 tarih ve 2507 sayılı "Denizcilik Yüksek Okulu Kanunu" ile, yüksek Denizcilik Okulu kaldırılmış ve Deniz Kuvvetleri Komutanlığı kuruluşu içinde, ön lisans ve lisans düzeyinde, eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma yapmak üzere, yatılı "Denizcilik Yüksek Okulu ve Eğitim Merkezi Komutanlığı" kurulmuştur. Öğretim süresi 4 yıl olan okul, güverte, makine ve İşletme bölümlerinden ibarettir.

NOT

Dip notlarda yazılı belgeler, Denizcilik Yüksek Okulu ve Eğitim Merkezi Komutanlığınca Deniz Kuvvetleri arşivinden getirilen eski yazı orijinal müsveddelerin fotokopileri olup, Cemalettin Hoca tarafından günümüz Türkçesine çevrilmiş karşılıklarıyla birlikte, okul müzesinde, çerçevesiz şekilde bulunmaktadır.

Yararlanılan Kaynaklar

(1) Mekteb-i Fünun-u Bahriye-i Şahane : Şimdiki Deniz Harp Okulu olup, sonraları Mekteb-i Bahriye-i Şahane diye anılmıştır. Bu okulun kısa tarihçesi şöyledir : 1187 (Miladi 1773) yılında, Cezayir'li Gazi Hasan Paşa tarafından, Haliç tersanesinde Karaağaç semtinde "Hendesehane-i Bahri" adıyla kurulmuş olup, denizcilikten başka topçuluk tekniği de öğretiliyordu. Hicri 6 Şevval 1190, Miladi 17 Teşrinisani (Kasım) 1776'da, yine Cezayir'li Gazi Hasan Paşa tarafından yapılan yeni bir düzenleme ile Camialtı Daraşacı mevkiinde "Mühendishane-i Bahri-i Hümayun" adıyla, ismini sürdüren okul, 1821 yılında Parmakkapı'ya, 1843'de Heybeliada'da Kalyoncu Kışlasına, 1848'de Kasımpaşa'da Gazi Hasan Paşa konağının yerine yapılan binaya taşındı.

Adı 1842'de Mekteb-i Fünun-u Bahriye-i Şahane olarak değiştirildi. Genellikle "Mekteb-i Bahriye-i Şahane" diye anıldığı gibi, "Mekteb-i Fünun-u Bahriye" denildiği de olurdu. Okul 1852'de Heybeliada'ya taşınmış, 1983 yılına kadar burada kalmış, 1986-1987 ders yılında Tuzla'daki kampüsüne taşınmıştır.

(2) Düstur Zeyil Cilt 4, sahife 321 (Bu iradenin bir örneği ektedir).

(3) Vak'anüvis (resmi görevli günlük tarih yazarı) Ahmet Lütfi efendi kendi adıyla anılan tarih kitabında, 1286 (1870 Miladi) yılında, Galata'da Perşembe Pazarı'nda Arap Camii içinde yapılan özel binada bir "Kaptan Mektebi" açıldığını yazmaktadır.

Bahriye arşivinden okulumuzda getirilen belgelerden, 25 Rebülevvel 1296, 5 Nisan 1295 (Miladi karşılığı 17 Nisan 1879) tarihli olanında, evvelce kapatılmış olan kaptan okulunun tekrar açılmasının çok büyük faydalar sağlayacağı yazılıdır. Arşivde, geriye gidildiği takdirde, bu okulun kuruluşuna ait belgelerin de bulunması mümkündür. İrade-i Seniye ile kurulduğuna göre, Başbakanlık arşivinde bu belgenin asıl nüshası kesinlikle vardır. Bu duruma göre Denizcilik Yüksek Okulu'nun ilk kuruluşu 14 yıl daha geriye gider.

4 5 Recep 1307, 13 Şubat 1305 (25 Şubat 1889) tarih 167 sayılı belge. → *14 yıl önce kurulmuş 1892 16. A*

9 Şaban 323, 12 Şevval 1325, 29 Teşrinisani 1321 (11 Aralık 1905) tarih 82 sayılı belgeler.

25 Recep 327, 29 Temmuz 1325 (10 Ağustos 1909) tarih 346 sayılı belgeler.

1 Ramazan 327, 3 Eylül 329 (15 Eylül 1909) tarihli belge.

5 Ramazan 327, 7 Eylül 325 (19 Eylül 1909) tarih 16 sayılı belge.

19 Ramazan 327, 21 Eylül 325 (3 Ekim 1909) 11 Teşrinievvel 327 (23 Ekim 1909) tarihli belgeler.

1 Zilkade 327, 1 Teşrinisani 325 (15 Teşrinisani 1909); 23 Zilkade 327, 25 Teşrinisani 325 (5 Kanunievvel 1909) tarihli belgeler.

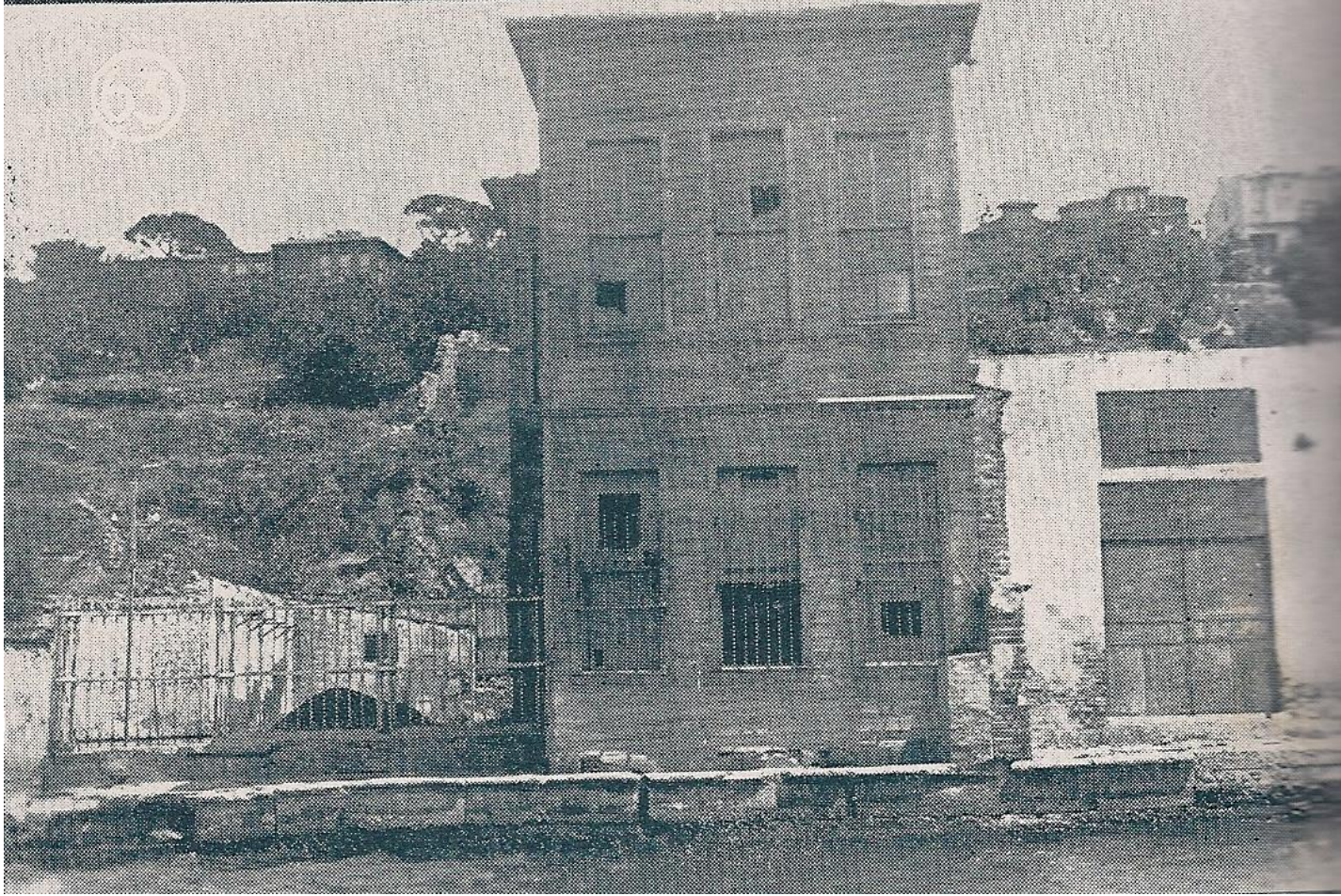
14 Muharrem 328, 13 Kanunusani 325 (25 Kanunusani 1910) tarih özel 24, genel 125 sayılı belge. → *14 Muharrem 328*

27 Muharrem 327, 25 Kanunusani 325 (8 Şubat 1910) tarihli belge. → *27 Muharrem 327*

13 Nisan 1307'de Kaptan Mektebi, aynı inşaat Seniye ile Leyh Tüccar Kaptan Mektebi ile birlikte kurulmuş, iki yıl süreli devamlı kurs mahiyetinde gündüzlü bir okuldur. Kuruluş sebebi, mevcut kaptanlara bilgi vermektir. İki yıllık öğretim sonunda sınavlarda başarı gösterenlere yerlik belgesi verilmiştir. 1901 yılında, Leyh Tüccar Kaptan Mektebi yeterli kadar mezun verdiği gerekçesiyle kapatılmıştır. 9 Rebülahir 317, 1 Ağustos 315 (13 Ağustos 1901) tarihli belge.

14 Safer, Arabi ayların ikincisi; Şevval onuncusu; Receb yedincisi; Şaban sekizincisi; Ramazan dokuzuncusu Zilkade Kamer takviminin onbirinci ay; Muharrem Arabi ayların ilki; Rebülevvel İkbahar ve Rebülahir Sonbahardır.

Okul 1913'te Üsküdar Paşalimanı'na taşınıyor

Hamit Naci Okul Bandosu İle

Hamit Naci öğrenciler ve gediklilerle

1913,1914 mezunlarından bir grup

Okul 1927'de Ortaköy'e taşınır ve 1927-28 eğitim döneminini burada geçirerek kapanır

Kapanma nedenleri

- Mezunların işsizlik sorunu
- Okulun derece sorunu
- Biriken borçlar
- Hamit Naci 73 yaşında

2 Eylül 1927 Milliyet

منقطع اولی، منقول قویورلنده فعالیت دورمشدر،
استدیژ شهری لسیاً صو آلنده در، خسارات
مهمدر . اون درت کبشی بوغولکدر .

کله جک سنه تجارت بحریه مکتبی آچیلجق

تجارت وکیل رحمی بکک ریاستنده تجارت
مدیر عمومی شاکر ، استانبول تجارت بحریه
مدیری ذکی بکار دون تجارت بحریه مدیریننده
براجتماع دقد ایشلردر . وکیل بک دون یکی
دائرة بی کزیش و امورلری وظیفه ایشاندند
کوره رک بیان تقدیرات ایشدر .

استانبولده بر تجارت بحریه مکتب عالیسی
تأسیسنه قرار ویرلکدر . بونک ایجون ۹۲۸
بودجه سنه یتش بیک لیرا قوناچقدر .

★ فصیح بکک استغالیسی — مدعی عمومی
فصیح بک اسام صحبه سنه . بی استغفا ایشدر .

— باربانم سازی کوندر .

ایجون برکون
وکیل بک
چوقولانه فارس
صاحبنی تقدیر
رحمی بک
سبرسفاک
آچیلجقدر .
ایدیورم . تد
دیشدر .
شکر انحص
ایندبرمشدر .
آنتره بوسندن
(۲۸۴۶) لیرا
آیولای فابریقه
بر واغونی (۷)
مما له کوریکده
— برشیمی

برکات
رجه اورپانت
می طرفندن
۳۰۰ لیرا
رل مرکزی
ره دکزارکابی
حسن صبری ،
احب بولندقلری
لال احمده برج
نیول مرکزی
کیلاری
ت وکیل صبری
دوت ایله جکاردر .
فقط یکی ر

19 Eylül 1928 Resmi Gazete

تاریخ: 7 تیر 1338

شماره: 993

19 ايلول 1928

ماده: 1

16 آغستوس 1928

قرارنامه

سازمان: 750 مروض ولايت: 900 مروض	19 ايلول 1928	اداري و تجاري معاملات باش و كالت جليله مديريت سراحت اولور
-------------------------------------	---------------	---

قرارنامه نومروسي: 7059

اقتصاد و كالت جليله سنجيه تنظيم و وكالت مشارا اليانك
16 آغستوس 1928 تاريخ و 5116 نومرولو تكميله
161
توديع اولتان مربوط تجارت بحريه مكنتي اساس
تملياتنامه سنك مرعته و ضي، اجرا و كيلري هيئتك
16 آغستوس 1928 تاريخي اجتهاده تصويب و قبول
اولنشد.

16 آغستوس 1928

رئيس جمهور
غازي مصطفى كال
باش وكيل
مدليه وكيل
مرد اسمد بك افندي
صحت
ساخته
داخليه وكيل
تكري نظامك افندي
اجتهاده بولوتادي
خارجيه و كالت وكيل
سراج اوغلي شكري
نافه وكيل
سراج و كالت
مستطفي دوسي
اقتصاد و كالت
مستطفي دوسي
اجتهاده بولوتادي
صحة و ممانت اجتهاده وكيل
چوكتور افندي

ماده 1 - اقتصاد و كالت مربوط اولوق و سفاس
تجارت بحريه نيودان و مكنيت بيشه بريك و ايكيه تالي
و ايكيه تالي درجه ده درت صنفدن تركب انك اوزره
< تجارت بحريه مكنط طابيسي > ناميه بر مملك مكني
تأسيس اولوشد.

ماده 2 - مكنيك مديري و مأمورين تاليه سي اقتصاد
و كالت بحريه و مستخدمين مكنط مديريت بحريه تعيين اولورلر.
انحلال ابدء بك معلملكر ايجون انجمن معلمينك انتخاب
ايدء چيكن ايكني نامزد مكنط مديري طرفندن اقتصاد و كالت
اشعار و كالت بحريه بوايكي زادن بري ترجيح و تعيين اولور.
ماده 3 - مكنيك مديري معلملر عيانتك، ميايه
توميسيوننك و انضباط انجمنك رئيسي اولوب مكنيك
اداري و مالي و تربوي و تدريس ايشلري اداره و مراهبه
انك، معذرت مشروعه سي متحقق اولان معلم و مأمورلر
< برهتفي تجاوز انجمنك اوزره مآذونيت و بريك >
دوامت زلي كور بيلر حقدره قسط ايلوم اجرا ايتشد
وظيفه سي حسن ايفا انجمنلر و عيونت و دداسميرلقرم

Bulunduğu Yer:
Nutlu Karakaya
Arsivi
Belge No: 8

T. C.
İKTİSAT VEKÂLETİ
ÂLİ DENİZ TİCARET MEKTEBİ
NEŞRİYATINDAN

ÂLİ
DENİZ TİCARET MEKTEBİ

HAKKINDA MÂLÛMAT

İSTANBUL

1932

Mektebin gayesi, derecesi.

"İKTİSAT VEKÂLETİ CELİLESİNE" merbut olan "ALİ DENİZ TİCARET MEKTEBİ"nin gayesi TÜRK ticaret filosauna "tüccar gemisi zabıtları" unvanı verilen kaptan ve makinistleri yetiştirmektedir. Bu maksatla açılan mektebin derecesi Maârif Vekâleti Celilesi talim ve terbiye dairesinin 19/8/1928 tarih ve 53 numaralı kararile tali sınıflarının Liselerin on ve onbirinci sınıflarına

Mektep bahçe ve binasından ve tenis yerlerinden bir kısmının kuş bakışı manzarası

muadil olduğu ve âli kısmının yüksek ihtisas mektepleri derecesinde bulunduğu tasdik ve kabul edilmiştir. Mektep mezunları 330 tarihli "Milâzim kaptan ve çarkçılar" hakkındaki kanunu mahsus ile himaye edildiklerinden hükümet tarafından Seyrisefain kumpanyalarında istihdam edilmek üzere tayin olunur. Mektep, denizci yetiştirmeğe çok müsait bir yerde ve deniz kenarındadır.

Mektebin kuruluş tarihi.

ÂLİ DENİZ TİCARET MEKTEBİ 1928 bütçe kanunıyla ve neharî tedrisat yapmak üzere açılmış ve iki sene sonra talebenin taşe, ibate, ıbas masrafları 1930 bütçe kanununa vazedilerek leyli Şekle kalbedilmiştir.

Yatakhanelerinden bir nümune

Aynı zamanda Türk deniz ticaret filosaunda çalışacak kaptan ve makinistlerin biricik menşei olan bu mektebin kuruluşu ile beraber ötedenberi denizde amelî olarak yetişen kaptan ve çarkçıların bundan sonra derece imtihanlarına kabul edilmemesi, yani, artık mektepli olmayan kaptan ve makinistlerin buldukları sınıflardan terfi edememeleri karar altına alınmıştır.

Mezkûr karar mucibince bundan sonra Türk deniz ticaret filolosunda hizmet edecek olan sivil kaptan ve çarkçıların mektebimiz mezunu olmaları şarttır.

1928 semesinde 35 mevcutla açılan mektep 1930 senesinde leyliyle tahvil edildikten sonra rağbet kazanmış ve şeraiti duhuliyeyi haiz olmak üzere 1930 ve 1931 senelerinde müracaât edenlerin adedi mütenazıran 40 ve 50 yi tecavüz etmiş ve bunlardan bir kısmı azâmı sıhhatce e'verişli hürülmediklerinden red olunmuştur. 1930-1931 ders senesi zarfında talebe mevcudu 51 re ve 1931-1932 ders yılında da 57 ye balığ olmuştur.

930 - 931 ders yılı zarfındaki talebeden bir grup

1928 ders senesindenteri tedrisata devam eden mektebimiz 19 efendiye kaptanlık 5 efendiye de makinistlik şehadetnamesi vermiş ve bunların kısmı azâmı Seyrisefain idarelerinde hizmet ifa etmekte bulunmuştur.

Seddedilen deniz ticaret mektepleri hakkında malûmat

Mektebimizin kuruluşundan evel Türk deniz ticaret filosuna kaptan ve çarkçı yetiştiren mektepler sırasile şunlardır:

1. — Heybeli deniz harp mektebine merbut "leyli tüccar kaptan mektebi".
2. — Azapkapısındaki "neharî tüccar kaptan mektebi".
3. — "Millî ve hususî ticareti bahriye kaptan ve çarkçı mektebi".

Heybelidada deniz harp mektebine merbut ve leyli olmak üzere 1884 tarihinde açılan tüccar kaptan mektebi tüccar gemilerine yalnız kaptan yetiştirmek gayesile açılmış ve bir müddet sonra mektep mezunları bahriye gedikli sınıfına nakledilerek gedikli mektebi haline kalbedilmiş ve 1908 meşrutiyet inkilâbını müteâkip talebesi deniz harp mektebine alınarak mektep seddedilmiştir.

Yine 1884 tarihinde Azapkapısında olmak üzere açılan kaptan mektebi de o tarihte denizlerde gezen kaptanların malûnatını yükseltmek gayesini istihdaf ettiği ve binnetice kurs mahiyetinde olduğu için kısa bir müddet tedrisata devam etmiş ve maksat hasıl olduktan sonra kapatılmıştır.

1909 tarihinde Galatada Yüksekkaldırırda açılan ve oradan Azapkapısına ve bilâhare Üsküdarı Paşalimanına ve son zamanlarında mektebimizin bulunduğu binaya nakliolunan "millî ticareti bahriye kaptan ve çarkçı mektebi" 1928 senesine kadar tedrisata devam etmiş ve mektebimizin resmi teşekkülü münasebetile kapanmıştır. Bu son mektep şahsî sermaye ile ondokuz sene yaşatılmış ve türk ticaret filosuna 169 kaptan 68 makinist yetiştirmiştir.

Cumhuriyetin ilanından sonra kurulan ilk 11 yüksek öğretim müessesesi

1924-1926 : İstanbul Üniversitesi (1924)

Yüksek Öğretmen Okulu (1924)

Ankara Hukuk Fakültesi (1925)

Gazi Terbiye Enstitüsü (1926)

1928 : Güzel Sanatlar Akademisi

Yüksek Mühendis Mektebi

Yüksek Deniz Ticaret Okulu

1930-1940: Yüksek Ziraat Enstitüsü (1930)

Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesi (1935)

Siyasal Bilgiler Okulu (1935)

Devlet Konservatuvarı (1940)

Heybeliada Lozan Caddesi'nde bulunan evi

Hamit Naci'nin damadı Lütfi Müfit Özdeş ve Mustafa Kemal Atatürk

Hamit Naci'nin kızı Şayeste Hanım ve damadı Lütfi
Müfit Bey

Atatürk'ün kendi el yazısı ile Lütfi Müfit'e Özdeş soyadını verdiği gösteren belge

M.
Özdeş
~~K. Atatürk~~

not: Bay Lütfi
Atatürk'ün genç-
lik arkadaşısı

Hamit Naci'nin Heybeliada'da bulunan kabri

En eski bahriyelimiz dün vefat etti

Yüksek Deniz Ticaret mektebinin banisi ve Deniz Harb okulumuzun en kıdemli mezunlarından Hamid Naci vefat etmiştir.

82 yaşında hayata gözlerini kapıyan merhum 1876 tarihinde bahriye mektebini bitirerek mü-lâzim çıkmış ve 93 harbine Necmişev-

Hamid Naci
merhum

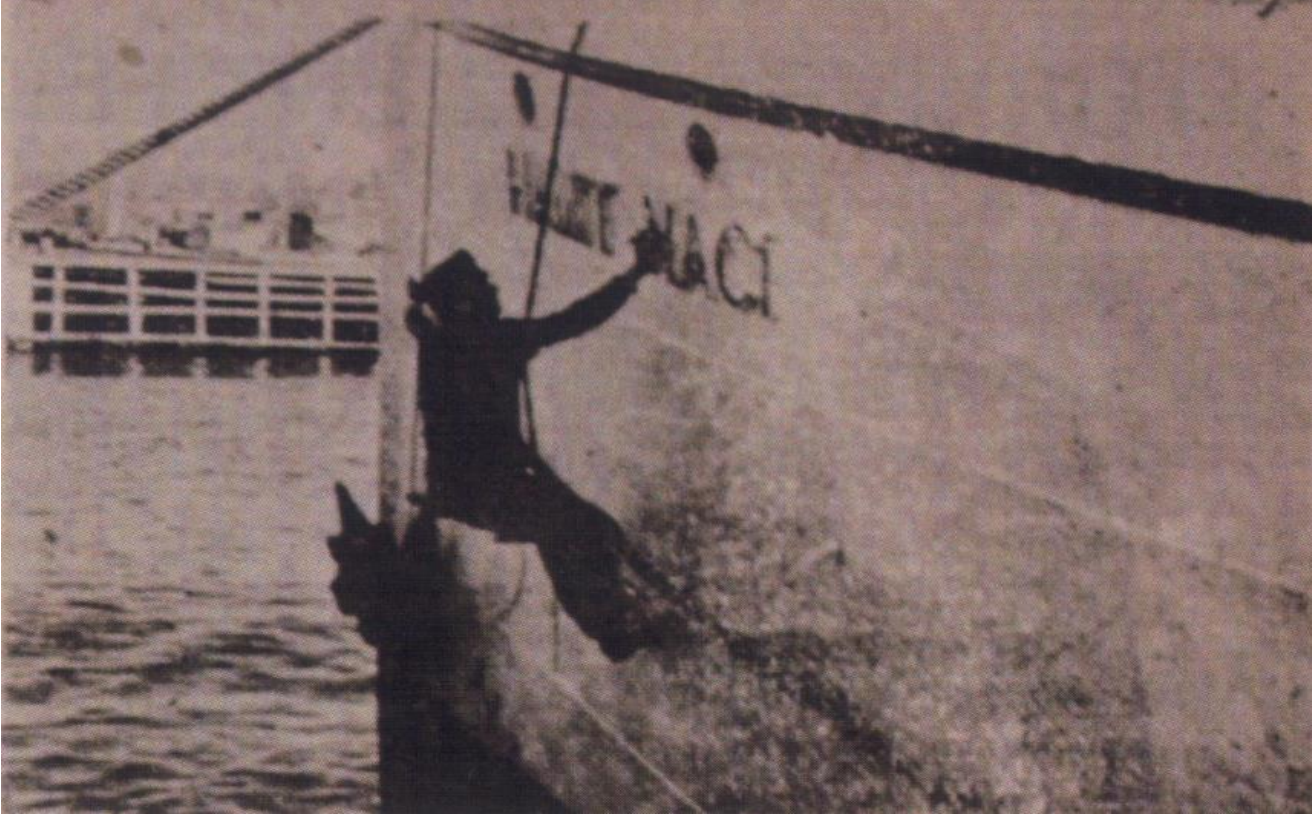
ket zırhlısında topçu zabiti muavini olarak iştirak etmiş, bu harbdeki yararlığına binaen yüzbaşılığa terfi ederek bahriye mektebine topçu hocası tayin olunmuştur.

Meşrutiyetin ilânına kadar gerek bu mektebde gerek ona merbut Deniz Ticaret mektebinde topçuluk ve hukuku düvel muallimliği yapan Hamid Naci bugünkü denizcilerin büyük bir ekseriyetinin hocasıdır.

Heybeliada'daki cenaze töreninden

Adı okul gemisine verildi

1959'da Yüksek Denizcilik Okulu'nda Hamit Naci büstünün açılışı

1935 ilk Kabotaj Bayramı kutlamalarında konuşma yaparken

1936 Deniz Harp Okulu kuruluş yıldönümü töreninde konuşma yaparken

